

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

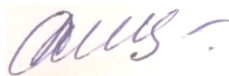
Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ» підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник: кандидат географічних наук, доцент Погребський Т.Г.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Лариса Маковецька

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії протокол № 3 від 24 жовтня 2025 р.

Завідувач кафедри

економічної та соціальної географії:

Тарас Погребський

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<i>C Соціальні науки, журналістика та інформація</i> <i>C6 Географія та регіональні студії</i> <i>Соціально-економічний розвиток територій</i> <i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання - 2-ий
		Семестр - 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) - 20 год.
		Самостійна робота – 110 год.
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
E-mail	pogrebskyi.taras@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 15.00–17.00, аудиторія С-617а

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента «Основи сталого розвитку» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Основи сталого розвитку» є формування світоглядних уявлень про перехід суспільства на модель стійкого розвитку.

Основними завданнями освітнього компонента є: усвідомлення необхідності переходу сучасної цивілізації від традиційних моделей розвитку, які склалися в світі, на модель сталого розвитку; розуміння ролі соціальних та еколого-географічних факторів для ефективного довгострокового економічного розвитку у тісній взаємодії з навколишнім природним середовищем; засвоєння знань про фактори та критерії сталого розвитку та основні напрямки його формування; вироблення вмінь та навичок аналізу можливостей соціуму з позицій суспільної географії для переходу до сталого розвитку.

3. Soft Skills

- вміння ефективно спілкуватися з людьми;
- здатність співпрацювати з іншими для досягнення спільних цілей;
- здатність розпізнавати, розуміти та керувати емоціями – власними та інших людей;
- вміння генерувати нові ідеї та підходи;

- здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення;
- розуміння культурних особливостей, невербальної комунікації та вміння будувати діалог;
- вміння вести за собою, мотивувати та керувати групою;
- вміння дотримуватися дедлайнів, виконувати завдання якісно;
- здатність протидіяти стресам та зберігати спокій в складних ситуаціях;
- здатність до співпереживання, турботи та створення емоційного контакту навіть у віртуальному просторі;
- уміння аналізувати складні процеси, бачити причинно-наслідкові зв'язки та генерувати нестандартні ідеї;
- здатність ефективно справлятися зі стресом, адаптуватися до змін та відновлюватися після складних життєвих ситуацій.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи.	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Тема 1. Особливості концепції сталого розвитку	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /10
Тема 2. Основні складові сталого розвитку	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 3. Ключові принципи сталого розвитку	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 4. Цілі сталого розвитку	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 5. Особливості формування стратегії сталого розвитку в Україні	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						Т/30
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Науково-технічна революція та сучасні глобальні проблеми людства. Глобалізація та сучасна соціально-геоекологічна криза.	Повідомлення, презентація
Тема 2	Економічні показники, критерії, індекси та індикатори сталого розвитку. Соціальні показники, критерії, індекси та індикатори сталого розвитку. Екологічні показники, критерії, індекси та індикатори сталого розвитку.	Повідомлення, презентація
Тема 3	Порівняльна характеристика антропо,- і природоцентричного підходу у природокористуванні.	Повідомлення, презентація
Тема 4	Способи досягнення цілей сталого розвитку у країнах світу.	Повідомлення, презентація
Тема 5	Типологія країн світу за специфікою передумов переходу на модель сталого розвитку. Типології областей України за специфікою передумов переходу на модель сталого розвитку.	Повідомлення, презентація

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перескладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного ОК на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному ОК на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.pdf>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %).

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам освітнього компонента, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Завдання із усіх видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольну роботу (максимум – 30 балів) та виконання завдань на практичних роботах (максимум – 70 балів).

До контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т.ч. і матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Контрольна робота проводиться у вигляді тестування, завдання якого обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання здобувачами освіти.

Семестровий залік виставляється за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Орієнтований перелік питань до заліку

1. Сучасна соціально-геоекологічна криза як поштовх до формування концепції сталого розвитку.
2. Особливості сучасної соціально-геоекологічної кризи.
3. Глобальна криза сучасної цивілізації: екологічна криза; соціальна криза; демографічна криза.
4. Людина та її духовність як головна причина сучасної глобальної соціально- геоекологічної кризи.
5. Глобалізаційні процеси у світі та їх вплив на сталий розвиток.

6. Біосфера, її стійкість та проблеми антропогенного впливу.
7. Необхідність переходу до сталого розвитку сучасної цивілізації.
8. Україна у вимірах сучасної глобалізації.
9. Співвідношення понять глобалізація та сталий розвиток.
10. Особливості концепції сталого розвитку.
11. Передумови формування та розвиток концепції сталого розвитку.
12. Витоки концепції сталого розвитку.
13. Організація Римського клубу і його діяльність з перетворення свідомості суспільства.
14. Діяльність Міжнародної комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку.
15. Конференція в Ріо-де-Жанейро (1992).
16. Визначення поняття «сталий розвиток» та його дефініції.
17. Конференція в Йоганнесбурзі (2002).
18. Цілі та завдання сталого розвитку.
19. Механізми реалізації сталого розвитку на різних ієрархічних рівнях.
20. Менталітет соціуму як індикатор сталого розвитку.
21. Чинники та фактори формування менталітету соціуму.
22. Критерії та індикатори сталого розвитку.
23. Основні напрямки переходу сучасної цивілізації на модель сталого розвитку.
24. Критерії якості життя як показники сталого розвитку.
25. Індикатори сталого розвитку, рекомендовані ООН.
26. Екологічні та економічні показники сталого розвитку.
27. Напрямки переходу сучасної цивілізації на модель сталого розвитку.
28. Соціальні пріоритети сталого розвитку.
29. Екологічні пріоритети сталого розвитку.
30. Міжнародні організації як інститут забезпечення сталого розвитку.
31. Роль недержавних міжнародних організацій в забезпеченні переходу до сталого розвитку.
32. Інтегральний менталітет соціуму як необхідна умова сталого розвитку.
33. Особливості переходу України до сталого розвитку.
34. Вплив процесів глобалізації на соціально-економічний розвиток України.
35. Менталітет українського соціуму як основа переходу до сталого розвитку.
36. Особливості сталого розвитку України: локальні та регіональний рівні.
37. Розвиток освіти для стійкого розвитку в Україні.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перекладання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Абрамова І. В. Євроінтеграційні імперативи трансформації фінансового забезпечення сталого розвитку сільських територіальних громад : монографія / І. В. Абрамова ; Держ. ун-т "Житомир. політехніка". Житомир: Бук-Друк, 2024. 289 с.
2. Антикорупційна політика Європейського Союзу: ключові елементи, орієнтація на сталий розвиток, уроки для України : навч. посіб. / [Т.Мельник та ін.] ; Держ. торг.-екон. ун-т. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 403 с.

3. Бочарова Н. А. Стейкхолдер-менеджмент і сталий розвиток / Бочарова Н. А., Федотова І. В. Харків : Бровін О. В. [вид.], 2023. 144 с.
4. Буркинський Б. В. Вживання та сталий розвиток в умовах виснажливих конфліктів та криз : монографія / Борис Буркинський, В'ячеслав Степанов; НАН України, ДУ "Ін-т ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України". Одеса: ІРЕЕД НАНУ, 2023. 125 с.
5. Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудови і сталого розвитку України : матеріали Міжнар. наук.практ. конф., 25-26 трав. 2023 р., м. Запоріжжя / [наук. ред. Н. Г. Метеленко]; Запоріз. нац. ун-т, Інженер. навч.-наук. ін-т ім. Ю. М. Потебні. Одеса : Олді+, 2023. 751 с.
6. Диха М. В. Економіка сталого розвитку / М. В. Диха, В. В. Диха. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 405 с.
7. Жук П. В. Територіальний розвиток, природне довкілля, економіка: наукові розвідки / Петро Жук ; [наук. ред. В. С. Кравців] ; НАН України, ДУ "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України". Львів : АТБ, 2023. 257 с.
8. Інфраструктурне забезпечення сталого розвитку територій: інноваційний аспект : колект. монографія / [О. Омеляненко та ін.] ; за ред. Олени Омеляненко. Суми : Триторія, 2023. 225 с.
9. Концептуальні засади сталого розвитку транспортних і логістичних систем: монографія / [А. С. Галкін та ін.] ; за ред. проф. А. С. Галкіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : О. А. Мірошніченко [вид.], 2023. 270 с.
10. Осадчук Н. В. Управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації : монографія / Н. В. Осадчук ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2024. 186 с.
11. Освіта для сталого майбутнього: екологічні, технологічні, економічні і соціокультурні питання : колект. монографія / [О. А. Андрєєва та ін. ; ред.: В. П. Плаван, А. О. Касич, О. О. Бутенко] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2024. 307 с.
12. Основи стійкого розвитку: [навчальний посібник] / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2022. – 654 с. – С. 570.
13. Соціально-економічні виклики у контексті сталого розвитку аграрного бізнесу : монографія / Байдала В.В. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Наукова столиця, 2023. 207 с.
14. Сталий розвиток і цифрові інновації : монографія / [Бабіч Юрій та ін.] ; за заг. ред. акад. НАН України Б. В. Буркинського [та ін.] ; НАН України, ДУ 67 "Ін-т ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України", Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Одеса : ІРЕЕД НАНУ, 2024. 542 с.
15. Стратегія сталого розвитку: еколого-економічний аспект : навчальний посібник для здобувачів освіти закладів вищої освіти / І.В. Замула, Г.В. Кірейцева, І.В. Давидова, М.Б. Корбут, В.В. Травін. – Вид. 2-ге, доповн. – Електронні дані. – Житомир : Житомирська політехніка, 2023. – 192 с.
16. Pohrebskyi, T., Kostrikov, S., Sehida, K., Niemets, O. (2024). Transformation of Greenfields in Ukraine. In: Morar, C., Berman, L., Erdal, S., Niemets, L. (eds) Achieving Sustainability in Ukraine through Military Brownfields Redevelopment. NATOARW 2023. NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security. Springer, Dordrecht, 97-105.
17. Potapova A., Pohrebskyi T., Golub G., Golub V., Hlushko S. Refugee as a social problem of the regions. Acta Geographica Silesiana. № 15/4 (44). Sosnowiec: Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 2021. P. 23–28.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт журналу Стійкий розвиток: наука й практика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://srv5.uni-dubna/journal/index.php>.
2. Підсумковий документ Саміту ООН зі сталого розвитку «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications>.